

2026-02-19
U2026/00283**Utbildningsdepartementet**Statens skolverk
Box 4002
171 04 Solna

Ändring av uppdraget till Statens skolverk att digitalisera de nationella proven m.m.

Regeringens beslut

Regeringen ändrar Statens skolverks uppdrag att utveckla och tillhandahålla digitaliserade nationella prov och bedömningsstöd i grundskolan och på gymnasial nivå, att sträva efter att en så stor andel av proven som möjligt ska automaträttas samt att förbereda införandet av central rättning av digitala nationella prov (U2017/03739, U2019/03788, U2021/03346, U2023/00237, U2024/00057, U2025/00151) enligt följande.

Skolverket ska senarelägga införandet av digitala prov och tills vidare ska nationella prov genomföras i pappersform.

Arbetet med att införa central rättning av digitala prov ska fortgå, men genomförandet behöver anpassas. Skolverket ska föreslå en genomförandeplan, inklusive en tidsplan, för att införa digitaliserade och centralt rättade nationella slutprov vid den tidpunkt som krävs för att möjliggöra det planerade införandet av ett nytt betygssystem.

Genomförandeplanen ska innehålla en beskrivning av de förändringar av arbetet med digitalisering av proven och central rättning som krävs för att åstadkomma ett kvalitetssäkrat införande. Skolverket ska vid framtagandet av planen bland annat ta till vara erfarenheter och insikter av de organisatoriska, tekniska och andra vägval som tidigare har gjorts och hur dessa behöver förändras. Skolverket ska i arbetet inhämta kunskap och erfarenheter från andra myndigheter, bland annat Försäkringskassan, Skatteverket, Trafikverket och Myndigheten för digital förvaltning. Skolverket ska även inhämta kunskap och erfarenheter från andra relevanta aktörer.

Skolverket ska redovisa vilka ekonomiska konsekvenser som en senareläggning av ett införande av digitala prov och central rättning får för myndigheten och för huvudmännen. Skolverket ska även redogöra för vilka konsekvenser det får för redovisning av uppdrag som tidigare har getts, till exempel avseende behov av ändrade redovisningsdatum.

Skolverket ska redovisa uppdraget senast den 8 maj 2026 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Bakgrund

Utredningen om nationella prov överlämnade i mars 2016 betänkandet Likvärdigt, rättssäkert och effektivt – ett nytt nationellt system för kunskapsbedömning (SOU 2016:25).

Skolverket har under perioden 2017–2025 totalt fått tre uppdrag i ordinarie regleringsbrev och sex uppdrag i särskild ordning när det gäller att digitalisera de nationella proven. Dessa uppdrag har behandlat bl.a. detaljer om genomförandet när det gäller tidsplan, ämnen och årskurser samt central rättning, bedömningsstöd och inloggning till provtjänst. Regeringen har vidare beslutat förordningen (2017:1106) om en försöksverksamhet med datorbaserade nationella prov, extern bedömning och central rättning.

Skälen för regeringens beslut

Införande av ett nytt betygssystem är viktigt för att öka likvärdigheten och motverka betygsinflation. Digitaliserade prov som rättas centralt är en viktig komponent i ett sådant betygssystem. Hittillsvarande arbete med att införa digitala nationella prov har dock omgärdats av stora utmaningar. Vid flera tillfällen har prov med kort varsel behövt genomföras på papper i stället för digitalt, vilket har orsakat osäkerhet och merarbete för skolorna. Det handlar om digitala nationella prov för både grundskolan och gymnasieskolan som skulle ha genomförts under våren och hösten 2025, men som på grund av tekniska och organisatoriska utmaningar efter beslut av Skolverket i stället har genomförts på papper. För att säkerställa att huvudmän, rektorer, lärare och elever får bättre förutsättningar och så god framförhållning som möjligt, bedömer regeringen därför att införandet av digitaliserade prov behöver senareläggas i jämförelse med tidigare fattade beslut. De nationella proven bör därför tills vidare genomföras i pappersform. Uppsatser i nationella prov i engelska och svenska eller svenska som andraspråk, som enligt

skolförordningen (2011:185) ska skrivas på dator eller annan digital enhet i årskurs 9, ska skrivas på samma sätt som tidigare.

I betänkandet Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18) föreslog utredningen om likvärdiga betyg och meritvärden ett nytt betygssystem där digitala nationella slutprov som rättas centralt är en viktig komponent. Ett nytt betygssystem behövs bl.a. för att öka likvärdigheten och motverka betygsinflation. I den lagrådsremiss som regeringen beslutade om den 29 januari 2026 (U2026/00138) beskrivs att central rättning av nationella slutprov kan börja tillämpas i vissa delar från och med 2029. För att det nya betygssystem som regeringen föreslår i lagrådsremissen ska kunna genomföras är det mycket viktigt att de digitala nationella slutproven kan genomföras på ett säkert sätt med förtroende hos skolhuvudmän, lärare, rektorer, elever och föräldrar. Inför att ett nytt betygssystem införs måste därför en kvalitetssäkrad lösning för digitaliserade nationella slutprov finnas på plats.

För att detta ska kunna åstadkommas behöver Skolverkets arbete med att förbereda införandet av digitala prov fortsätta, men ändras utifrån erfarenheterna av det hittillsvarande arbetet och för att möta de krav som införandet av ett nytt betygssystem kommer att ställa. För att regeringen ska kunna ge ett ändrat och tydligt uppdrag till Skolverket för den fortsatta digitaliseringen av proven bör myndigheten analysera och redovisa hur en plan för att genomföra det fortsatta arbetet bör utformas. Skolverket bör i arbetet med planen beakta bland annat erfarenheter och insikter av de organisatoriska, tekniska och andra vägval som tidigare har gjorts och redovisa vilka grundläggande förändringar som myndigheten bedömer behöver göras i det fortsatta arbetet. Skolverket bör också utreda i vilken omfattning myndigheten ska upphandla tekniska lösningar eller själv utveckla system för att genomföra digitaliserade prov och central rättning av dessa, samt analysera och beskriva hur drift och förvaltning av systemet för digitala prov bör organiseras för hög kostnadseffektivitet och driftsäkerhet. Vidare bör myndigheten utreda om det är nödvändigt att planera för ett mycket stort antal samtidiga användare samt möjligheterna att ställa tydligare tekniska krav på huvudmännen.

Skolverket bör vid framtagande av planen inhämta kunskaper och erfarenheter från andra myndigheter som administrerar omfattande it-system, bland annat Försäkringskassan, Skatteverket och Trafikverket.

Skolverket bör även ha en dialog med Myndigheten för digital förvaltning om möjligheterna med att använda sig av den nationella förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen (Ena) för att bidra till en effektiv, robust och långsiktig lösning. Det finns även andra relevanta aktörer som kan bidra med kunskap och erfarenheter.

Med utgångspunkt i att införandet nu senareläggs behövs även en kartläggning av vilka delar i de tidigare givna uppdragen som kan anses genomförda, vilka delar som nu ska pausas i genomförandet och vilka delar som utvecklingsarbetet ska fokusera på de närmaste åren.

Digitalisering av proven har stora budgetära konsekvenser, för såväl Skolverket som huvudmännen. Genom beslut i riksdagen har medel tillförts och justerats i flera budgetpropositioner sedan det första uppdraget gavs 2017. Det handlar exempelvis om Skolverkets utvecklingskostnader, tillfälliga implementeringskostnader för huvudmännen och att kostnader förs över från huvudmän till staten vid införande av central rättning.

Baserat på bland annat den redovisning som Skolverket inkommer med utifrån detta uppdrag avser regeringen att återkomma med ett nytt vägledande uppdrag för att säkerställa en tillförlitlig digitalisering av proven m.m.

På regeringens vägnar

Lotta Edholm

Christian Magnusson

Kopia till

Finansdepartementet
Statens skolinspektion
Försäkringskassan
Skatteverket
Trafikverket